

φεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὖξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται.

83. Δοτέον τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων.

84. Πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρῃται.

85. Ἡ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἄρτυμα ἐστὶ.

86. Σῶμα μὲν, ἐνδείξ καὶ πληρώσει σώζεται· ψυχὴ δὲ ἀνέσει καὶ πόνῳ.

87. Ἀξιὸν ἐπιτιμᾶν τῶν πατέρων ἐνίοις, οἵτινες παιδαγωγοῖς καὶ διδασκάλοις ἐπιτρέψαντες τοὺς υἱεῖς, αὐτοὶ τῆς τούτων μαθήσεως οὐτ' αὐτόπται γίνονται τὸ παρὰ πάντας, οὐτ' αὐτήκοοι, πλείστον τοῦ δέοντος ἁμαρτάνοντες. Αὐτοὺς γὰρ παρ' ὀλίγας ἡμέρας δεῖ δοκιμασίαν λαμβάνειν τῶν παίδων, ἀλλὰ μὴ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν μισθωτοῦ διαθέσει. Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλείονα ποιήσαντα τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παίδων, μέλλοντες ἐκάστοτε διδόναι τὰς εὐθύνας. (Οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν ἵππον, ὥς βασιλέως ὀφθαλμός).

88. Πάντων μάλιστα, τὴν μνήμην τῶν παίδων ἀσχεῖν καὶ συνειθίζειν, αὕτη γὰρ ὥσπερ τῆς παιδείας ἐστὶ ταμεῖον.

89. Τὸ μνημονικὸν τῆς μαθήσεως μέρος, οὐ μόνον πρὸς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου πράξεις οὐκ ἐλαχίστην συμβάλλεται μοῖραν. Ἡ γὰρ τῶν γεγενημένων πράξεων μνήμη τῆς περὶ τῶν μελλόντων εὐβουλίας γίνεται παράδειγμα.

90. Λόγος, ἔργου σκιά (κατὰ Δημόκριτον).

91. Ἐντευτικούς εἶναι αὐτοὺς (τοὺς παῖδας) παρὰσκευαστέον καὶ φιλοπροσηγόρους· οὐδὲν γὰρ, ὥς τὰ ἀνέντευκτα τῶν ἡθῶν, ἐστὶν οὕτως ἀξιωμαστέον.

92. Οἱ παῖδες ἀμισεῖς γίγνονται ἂν τοῖς συνοῦσι, μὴ παντελῶς ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἀπαραχώρητοι γινόμενοι.

93. Οὐ τὸ νικᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι ἐπίστασθαι, καλόν, ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν.

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ ΕΙΡΗΜΕΝΩΝ.

Κερασοῦς διπλῇ — Στράβωνος περιηγήσεις — Κερασοῦς ἐν Μοδούνιοις — Κολχίς -ιδος καὶ -ίδες -ιδων ἁ λ λ ο — Ὁ παρασάγγελος παρὰ Ξενοφῶντι.

Ἀποστέλλοντες ἐκ Καισαρείας τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ τὰς ὀλίγας ἡμῶν περὶ Γεωγραφίας σκέψεις καὶ τὴν περὶ Εὐξείνου Πόντου ἡμετέραν διατριβὴν, ἐν ἣ ὑπὸ νέας ὁλως ὄψεως ἐξη-

τάζετο ὁ διθάλαστος οὗτος Πόντος, ἐγινώσκομεν ὅτι εἰ μὴ ἑτέρα τινα δ' ὁ ὅμως σημειώσεις ἐκ τῶν ἐν τῇ διατριβῇ ἐκείνῃ ὑπερεκατὸν θὰ ἐκίνουν τὴν περιεργίαν πολλῶν ψίλων ἀναγνώστων καὶ δὴ τῶν ἐν ταῖς παραλίαις τοῦ Εὐξείνου λογίων καὶ εἰς συζητήσιν θὰ παρήγαγον, συζητήσιν, ἣν οὐδέποτε ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ μέχρι τοῦδε ἀπεφύγομεν. Ἡ συζήτης ὅμως αὕτη πρέπει νὰ φέρῃ ἀεὶ ἀκαδημαϊκὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ὁλως χαρακτῆρα, ὥς τοῦτο εὖ ἡγμένους ἀνδράσι προσήκει, ἢ δὲ φίλῳ Ἐ63. Ἐπιθεωρήσεις δικαίῳ τῷ λόγῳ ἀπαιτεῖ, καὶ οἱ συζητοῦντες νὰ ἔχωσι πρὸς τοῦτο καιρόν. Ἐκ τῶν δύο ἐκείνων σημειώσεων, ἡ μὲν πρώτη ἐκτενὴς περιεστρέφετο περὶ τὸν ἐν τῷ Πόντῳ ἀποικισμὸν τῶν φοινίκων, ἡ δὲ δεύτερα μονόστιχος περὶ τὴν ὑπαρξίν δ' ὁ πόλεως ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Κερασοῦς κλ. ὥς κατωτέρω. Ἐπιτηδὲς ὑπετάξαμεν τὰς σημειώσεις ἐκείνας τῇ ἡμετέρᾳ περὶ τοῦ Πόντου μελέτῃ, καίτοι ἐν ταύτῃ οὐδόλως προύκειτο περὶ πόλεων καὶ περιγραφῆς αὐτῶν, ἵνα τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ λογίους προσεκτικῶς καταστήσωμεν καὶ ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ τόπου καὶ ἐξ ἰδίας ὀψέως ἐρευνώντων, πλείονα καὶ καλλίονα μανθάνοντες σοφώτεροι καὶ περὶ ἄλλα γενώμεθα. Εὐχαρίστως λοιπὸν παρετηρήσαμεν ὅτι πρόχθες ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἀξιολόγῳ Ἐ65. Ἐπιθεωρήσει (ἀρ. 12) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ὁλίγα τινα περὶ τῆς πόλεως Κερασοῦντος ἄρθρον τοῦ κ. Παρ. Ἡλ. Παυλίδου, ἀνδρὸς λογίου περὶ τὴν Ποντικὰ ἀσχολουμένου.

Ὁ κ. Π., ἐκ τῆς μονόστιχου ἡμῶν ἐκείνης ὑποσημειώσεως ἀφορμηθεὶς, νέα πράγματα ἐπαγγέλλεται καὶ θέλει νὰ διδάξῃ τὸ δημόσιον. Ἀλλὰ ταῦτα πόσον ἀσπαστὰ εἰσονται ἡμῖν τε καὶ τοῖς φίλοις ἀναγνώσταις τοῖς μέλλουσι νὰ παρακολουθήσωσι τῇ συζητῇ ταύτῃ, ἢ χάριν αὐτοῦ τοῦ κ. Παυλίδου ἐπιχειροῦμεν, καίπερ περὶ ἄλλα διατριβόντες πάνυ ἐπείγοντα, ὁ λόγος προῖων καὶ ὁ ἐλεγχος δεῖξει.

Πρὶν ἢ εἰς τὴν καθ'αυτὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Π. λεγομένων προδῶμεν, λεγομένων, ὧν ἐν μόνον ἡμῖν προσωπικῶς διαφέρει, πρέπει νομίζομεν, κύριε διευθυντὰ, νὰ ὀρισθῇ σαφῶς καὶ ἄνευ παρακαμπῶν ἡ βάσις τῶν ζητημάτων, διότι ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἀναγνόντες καὶ ἐπαναγνόντες τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Παυλίδου δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀντιληφθῶμεν τοῦ κέντρου, περὶ ὃ ἡ γραφὴς αὐτοῦ κινεῖται ὥς καὶ τοῦ συμπέρασματος, εἰς ὃ πρέπει ἕκαστον ἄρθρον νὰ καταλήγῃ. Τοῦτου ἕνεκα παρακαλοῦμεν τὸν κ. Παυλίδην χάριν τῆς τοσοῦτον ποθητῆς αὐτῷ ζητήσεως τῆς ἀληθείας ν' ἀπαντήσῃ τοῖς ἐξῆς :

Α') Ἐὰν ἐγράψαμεν ἡμεῖς αὐστηρῶς καὶ ἀπαραλάττω, ὥς αὐτὸς ἐν κυριοῖς καὶ ἀραιαῖς στοιχείοις ἐξαίρει «δύο πόλεις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ὑπῆρξαν. Τούτων ἡ πρὸς Ἀνατολὰς κειμένη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος μνημονευομένη, ἡ ἄλλως πως, δὲν ἐδικαιοῦμεθα ἴσως ἕνεκα ὀφειλομένης ἀδρότητος, ν' ἀπαιτήσωμεν τὴν προσθήκην φράσεως τινος, οἷα εἰ μὴ τι τυπογραφικὸν σφάλμα παρείς ἐκώμασεν—ὅπερ καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐπράξαμεν; τοῦτο τὴν μὲν ἐπιστημονικὴν τῶν γεγραμμένων ἀ-

ξίαν οὐδόλως ἐλαττοῖ τούναντίον μάλιστα τὴν ἠθικὴν αὐτῶν σημασίαν αὐξάνει ¹.

Ἄλλ' ἡ παρατήρησις ἡμῶν αὕτη δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόφασις ἢ τι τοιοῦτο· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· διότι ἡμεῖς ἀποδεχόμεθα πλὴν ῥέστα τὰ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Παυλίδου δημοσιευθὲν ὡς ἔχει καὶ δὴ ὡς βάζει τῆς περαιτέρω συζητήσεως ταύτης, ἣν ἀπεφασίδαμεν ἔστω καὶ προχειρῶς νὰ συντάξωμεν.

Β') Ἐὰν ἤρμοζεν ἀνδρὶ ἐπιστήμονα καὶ φιλίαν τὴν συζητήσιν ποθοῦντι νὰ μεταχειρισθῇ ὡς κατακλιθεὶς γενικὴν μὲν ἀλλὰ πάντως καὶ ἡμᾶς ὑπαινισσομένην φράσιν, διότι, ἀφ' οὗ ἐπαινεῖ καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἡμῶν συγγεγραμμένων ὁμολογεῖ, ἐπιτίθοντι ὡς κολοφῶνα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ: «λέγομεν ταῦτα... ἵνα δῶσωμεν νύξιν τοῖς τὴν πατρίον ἡμῶν ἱστορίαν ἀναδιψοῦσιν ὅπως μετὰ πλεοντέρων πηγῶν ἐπιχειρήσωσι τὴν σύνταξιν τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν πονημάτων». Ἡ συμβουλὴ αὕτη παρέχεται πλαγίως καὶ ἡμῖν· εὐκρινῶς εὐχαριστοῦμεν ἐπὶ ταύτῃ διότι πράγματι παρέχεται ἡμῖν εὐκαιρία οὐχὶ δευτέρα ἢ τρίτη ἵν' ἀποδείξωμεν διαρρήδην καὶ περιτρώως ὅτι ὁ, τι ἐγράψαμεν μέχρι τοῦδε, μετὰ μεγίστης εὐκρινείας ἐγράψαμεν, τὰ ξένα τῶν ἰδίων διαστέλλοντες, τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι ἀποδιδόντες καὶ μετὰ δυνατῆς πληθύνος τῶν πηγῶν. Ἐὰν δέ τις τῶν πηγῶν ἐν ἀγνοίᾳ ἢ ἐν γνώσει διέλαθεν ἡμᾶς τοῦτο αἰετοῦ οὐκ ἀποδειλιάσαντες καὶ δημοσίᾳ ἐδηλώσαμεν καὶ ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν, ὡς συμμαρτυροῦσι τῷ λόγῳ ἡμῶν πάντες οἱ ἀγαθυνόμενοι νὰ παρακολουθῶσιν ἀπὸ ἐτῶν τὰς ἡμετέρας δημοσιεύσεις, ἀνθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι κοινὸν ἐστὶ τοῦ ξαμαρτάνειν, κατὰ τὸν Σοφοκλέα. *Dura veritas sed veritas*. Καλὸν θὰ ἦτο καὶ ἡ φράσις αὕτη νὰ ἔλιπε, διότι δυστυχῶς αὕτη βαρυνεῖ αὐτὸν τοῦτον τὸν γράψαντα, αὐτὸν τὸν κ. Παυλίδην, ὡς ἐναργῶς δειχθήσεται. Ἄγῶν οὐ δέχεται σκῆψις· ἀλῶν δὲ φόρτος ἐνθεν ἤλθεν, ἐνθ' ἔδην.

Γ') Παρακαλοῦμεν τὸν κ. Παυλίδην νὰ δηλώσῃ σαφῶς μίαν μὲν ἢ δύο πόλεις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα παραδέχεται, διαφώνει δὲ κατὰ τὸν Ξενοφώντειον, ἐὰν εἴνῃ ἢ πρὸς Δ ἢ πρὸς Α·—Τοῦτο λέγομεν διότι ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτοῦ καὶ ταῖς ὑποσημειώσεσι π. χ. γράφει τάδε: «Ἐπὶ τῆς παραλίας... παρὰ τὴν νομιζομένην θέσιν τῆς Ἀνατολικῆς ὑποτιθεμένης Κερασσοῦντος κλ.» καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐδάφει «Ὁ Ξ. μνημονεύει οὐχὶ τῆς πρὸς Ἀνατολὰς ἀλλὰ τῆς πρὸς Δυσμὰς κειμένης Κερασσοῦντος» καὶ ἀλλαχοῦ κατωτέρω «ἡ Ξενοφώντειος Κερασσοῦς ἐστὶν ἡ νῦν «Κερασσοῦς» κλ. Δ ὁ λοιπὸν ἡ μία;

Δ') Ποῦ καὶ ἐπὶ τίνων λόγων στηριζόμενος ἀποφαίνεται γνώμην τολμηράν· ὅτι ὁ Στράβων φαίνεται μὴ περιηγηθεὶς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπομένως σφαλᾷ (γρ. σφαλᾷσται).

¹) Γράφωμεν τὴν παρατήρησιν ταύτην διότι πολλὰ ἐκ τῆς ἐν τῇ στοιχειοθεσίᾳ ἐναλλαγῆς ἐνδὸς Α εἰς Δ ἢ Δ εἰς Α προέκυψαν συζητήσεις, καὶ διότι τοιαῦτα τινὰ ἀβλεπτήματα ἐπεβάρυναν τὴν διατριβὴν ἡμῶν εὐτυχῶς εὐληπτα.

Εὐγνώμονες ἡμεῖς ἐσόμεθα τῷ κ. Παυλίδῃ ἐὰν δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ἡμῖν τοῦτο, ὑποσχόμεθα δ' αὐτῷ καὶ ἀλλαχοῦ νὰ μεταδιδάσωμεν τὴν γνώμην ταύτην, ὅπως πληθυνθῇ ἡ γνώσις τῶν ἀγνώστων. Ἀπλᾶ παραπομπὰ καὶ αὐταὶ οὐχὶ ἀσφαλῆς καὶ ἀκριβεῖς οὐδέποτε πείθουσιν ἡμᾶς. Τί λέγει λοιπὸν ὁ Raoul Rochette καὶ ὁ φίλτατος κ. Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεύς, τί οὗτοι ἀποφαίνονται; Παρακαλοῦμεν νὰ εἴπῃ ἡμῖν τε καὶ τοῖς λοιποῖς ἀναγνώσταις σαφῶς καὶ εὐκρινῶς. διότι ἡ τοῦ Στράβωνος πίστις νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Παυλίδου διασαλεύεται. Τὸ ἔργον τοῦ Raoul Rochette ὅπερ ὁ κ. Π. δὲν ὀνομάζει εἶνε πολῦτομον· εἶδομεν δὲ καὶ συνεδουλεύθημεν ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐν Εὐρώπῃ· δυστυχῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν ὑπάρχει, ὥστε νὰ ἐξελέγξωμεν τὸ πρῶγμα, ὡς οὐδ' ὁ δευτέρος τόμος τοῦ «Παρνασσῦ». Ἡμεῖς ἐκ Γερμανίας εἰσίδθημεν εἰς τὸ μὴ δὲ νῖ πῖ σ τ ε ῦ ε ἰ ν, ὡς ἄλλοτε καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπικρίσει τῆς «Νεοελλ. Γεωγραφικῆς Φιλολογίας» τοῦ ἀξιολόγου κ. Μηλιαράκη (σελ. 42) ἐγράψαμεν. Τὸ διδάγμα τοῦτο ἐπιβαρυνεῖ τὸν κ. Παυλίδην πάλιν, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται. Ὁ Mannert ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ καὶ Ῥωμαϊκῇ Γεωγραφίᾳ» (τόμ. 6, μέρος Β', σελ. 385) περὶ Φαρνακείας τὸν λόγον ποιοῦμενος καὶ τοῦ Στράβωνος μνημονεύων λέγει «ὁ Στράβων konnte genau von der Sache unterrichtet seyn, da sein Vaterland nicht weit entfernt ist und die Handelsorte an der See in beständigen Zusammenhange standen» ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον «ὁ Στράβων ἦτο εἰς θέσιν ἀκριβῶς περὶ τοῦ πράγματος νὰ γινώσκῃ, διότι ἡ πατρίς αὐτοῦ δὲν ἔκειτο πολὺ μακρὰν καὶ οἱ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐμπορικοὶ σταθμοὶ εἰς ἀδιάλειπτον ἐπικοινωνίαν (συνάφειαν) διετέλουν ὄντες». Ταῦτα ὁ πατήρ τῆς Γεωγραφικῆς Ἐπιστήμης καὶ μέγας Γεωγράφος C. Ritter, ἐπαναλαμβάνει ἐν τῷ περιπτύτῳ συγγράμματι αὐτοῦ *die Erkunde* τόμ. Θ' μέρος Α' σελ. 834 καὶ ἐξῆς. (Βερολ. 1858). Ὅπερ δὲ τὸ περιεργὸν ὅτι ἐκφράζεται δυσπιστία περὶ ἐκείνων ἀκριβῶς τῶν βιβλίων (ΙΒ', ΙΓ' καὶ ΙΔ') τοῦ Στράβωνος, ἅτινα θεωροῦνται τὰ ἀρίστα τῆς ὅλης συγγραφῆς διὰ τε τὴν ἀκρίβειαν τὴν ἐμβρίθειαν καὶ τὸ πολυμερές τῶν περιγραφῶν καὶ τὰς γνώσεις, διότι ἐν τούτοις τὰ περὶ Μικρᾶς Ἀσίας κείμενα καὶ τὰ περὶ Κερασσοῦντος. Δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν Στράβωνα ἡ Γεωγραφία αὐτοῦ, ἣν ἔσχατοι αὐτοὶ θαυμάζομεν, εἶνε δευτερεύον ἔργον βοηθητικόν, ὅπερ συνεγράφη πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ ὑπομνημάτων, ἅτινα δυστυχῶς ἀπώλοντο. Τοῦτο ἐξάγομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ συγγραφέως λέγοντος ἐν Α', 1, 24 «διόπερ ἡμεῖς πεποικότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρῆσιμα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τὴν δε τὴν σύνταξιν», τὴν Γεωγραφίαν δὴλα δὴ.

Ε') Ὁ κ. Παυλίδης, ἐξάγων δὴθεν ἐκ δύο Ξενοφώντειων ῥήσεων συμπέρασμα, καθ' ὃ «ἡ Κερασσοῦς (ποῖα τῶν δύο;) ἔκειτο ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μοσδονοίκων καὶ οὐχὶ τῶν Μακρῶνων» οὐδὲν καινὸν τῇ ἐπιστήμῃ εἰσφέρει καὶ τοῖς ἡδὴ γνωστοῖς. Ἴνα μὴ ἐκτεινόμεθα παραπέμπομεν αὐτόν τε καὶ τὸν βουλούμενον εἰς τὸν ταῖς γερμανικαῖς κτλ. ἐκδόσεσι τῆς «Ἀναβάσεως» ἐπισυνημμένον γεωγρα-

φικὸν χάρτην. "Ανοιξὸν π.χ. τὴν ὑπὸ τοῦ Vollbrecht γενομένην ἔκδοσιν τῷ 1886 ἐν Λειψία καὶ ἰδὲ τὸν χάρτην· εὐρήσεις ἐν αὐτῷ, φίλε κύριε, ὅτι ἡ Ξενοφώντειος Κερασσοῦς κεῖται ἐν Μοδσυννοικοῖς, καὶ ὅτι τούτων ΝΑ. μὲν οἱ Μάκρωνες ΝΑ. δὲ οἱ Τίθαρνοι, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ὁποίων ἔκειτο ἡ ἑλληνικὴ πόλις, τὰ Κοτύωρα (Ξενοφ. Ε', 5, 3), ἡ νῦν Ὁρδοῦ.

ΣΤ') Ὁ κ. Παυλίδης ἵνα ἐμπλέξῃ τοὺς πολλοὺς εἰς ἀδιέξοδον ποιεῖται καὶ παραπομπὰς τοιαύτας, ἃς μόνον ἀνὴρ εἰδικὸς καὶ τριῶν δύναται νὰ ἐλέγξῃ. Παρακαλοῦμεν αὐτὸν νὰ εἴπῃ τοῖς φίλοις ἀναγνώσταίς πόθεν ἠντλήσῃ τὴν ὑπ' ἀρ. Γ (σελ. 223 καὶ σηνλ. Α τῆς "Ε66. "Επιθεωρήσεως) παραπομπὴν Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ; "Ημεῖς τρεῖς ἐκδόσεις τοῦ Ἐκαταῖου κεκτημένους καὶ δὴ αὐτὴν τὴν τοῦ Klausen (1834 Βερολ.) Hecataei Milesii Fragmenta, οἷς παρασυνάπτεται καὶ ὁ «Περὶ πλοῦς τοῦ Σκύλακος», οὐδεμίαν τοιαύτην παραπομπὴν ἠδυνήθημεν ν' ἀνεύρωμεν· ἴσως ἄλλοι εὐτυχέστεροι ἡμῶν ἐν τῇ ζητήσει ταύτῃ. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἔδει νὰ γραφῇ μόνον αὐτὸ ὅτι, διότι τὸ Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ δὲν εὔρηται ἐν ἰδίῳ συγγράμματι ἢ ἀλλαχοῦ ἀλλ' αὐτῇ λέξει παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ, ὃν ἐν τῇ ἀμέσῳ προηγουμένῃ ὑποσημειώσει ἀναφέρει. "Ημεῖς πρὸς πίστωσιν παρατιθέμεθα ὅλον τὸ χωρίον Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ἐν συνεχείᾳ ὡς ἔχει· «Χοιράδες, πόλις Μοδσυννοίκων. » Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ. Τίθαρνοι δὲ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα Μοδσύννοικοι ὁμοῦρέουσι· ἐν δὲ αὐτοῖσι Χοιράδες πόλις». Τοῦτο λέγεται. "Ὡστε καὶ αὐτὴ ἡ μὴ ριζοῦς οὐδὲν ἔσπακεν.

Ζ') Ὁ κ. Παυλίδης, προβαίνων, ἀναφέρει αὐτῇ λέξει τάδε· «Περὶ τῶν διατεινομένων δὲ (εὐτυχῶς ἡμεῖς δὲν διετάνθημεν ἀλλὰ τοὺς διατεινομένους ὑπερασπίσαμεν) ὅτι ἡ Ξενοφώντειος Κερασσοῦς ἔκειτο ἐν τῇ Κόλχιδι χώρᾳ λέγομεν ὅτι τὸ βλέμμα αὐτῶν δὲν ἔρριψαν οὔτε ἐπὶ τοῦ Λεξικογράφου Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, οὔτε ἐπὶ τῆς περιγησίσεως τοῦ Ἀνδρέου Λιβαδηνοῦ¹, καθότι εἰ καὶ ἐν διαφόροις ἐποχαῖς διάφορα εἶχε τὰ ὅρια ἡ χώρα τῶν Κόλχιδων (sic) οὐχ ἥττον ὅμως ἀμφότεροι, ὅτε Στέφανος ὁ Βυζάντιος καὶ ὁ Ἀνδρέας Λιβαδηνὸς μνημονεύουσι τῆς Κερασσοῦς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κόλχιδων (sic)». Τί σημαίνει ἡ § αὕτη, ἢν ἐπίτηδες οὐ μόνον αὐτῇ λέξει ἀλλὰ καὶ αὐτῇ στίξει παρεθέμεθα, ἵνα μὴ τυχὸν τοῖς μὴ γνωρίζουσιν ἡμᾶς ὑποψίαν τινὰ παράσχωμεν; "Ημεῖς ἐν τῷ Λεξικογράφῳ, ὡς ὀνομάζει ὁ κ. Παυλίδης Στέφανον τὸν Βυζάντιον, τὴν λέξιν Κερασσοῦς οὐχ εὗρομεν, οὐδὲ τὴν λέξιν Κόλχοι ἢ Κόλχες ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ². Ἡ χώρα τῶν Κόλχων πράγματι ἔσχεν ὅρια διάφορα κατ' ἐποχὰς ἀλλ' οὐχὶ καὶ τόσα πολλά. Ἀλλὰ τὸ κατωτέρω φερόμενον Ἀ-

ρεος νῆδος πρὸς τοῖς Κόλχοις ἐν τῷ Πόντῳ, τὸ παρὰ Βυζαντίῳ ἀπαντῶν, δὲν προσδιορίζει σαφῶς τὴν ἔκτασιν τῆς Κόλχιδος γῆς. Δὲν μεταχειρίζεται ὁ Βυζάντιος τὴν πρόθεσιν ἐν, ἀλλὰ τὴν πρὸς· ἡ δὲ πρὸς δοτικὴ συντασσόμενη σημαίνει τὸ πλῆθος ἐν, ὡς ἐν τοῖς Συντακτικοῖς φέρεται. Ἡ ἐκτίμησις ὅμως αὕτη τοῦ πλῆθους καὶ τοῦ ἐγγύς ἀφίσταται οὐχὶ τῷ κ. Παυλίδῃ ἢ ἡμῖν ἀλλὰ τῇ τοῦ συγγραφέως γνώμῃ, ἣν ἀνευρεῖν οὐ ράδιον, διότι πλατεῖα κέλευθος.

Η') Ὁ κ. Παυλίδης, ἀγνοῶν βαθυτέρους λόγους διὰ τῆς καταμετρήσεως τῆς μεταξὺ Τραπεζοῦντος καὶ Κερασσοῦντος (τῆς νῦν) ἀποστάσεως, ζητεῖ νὰ ὑπολογίσῃ καὶ νὰ εὕρῃ ὅτι δυνατόν ἦτο τοῖς Ἑλλήσι τοῦ Ξενοφώντος νὰ διανύσωσι τριταῖοι τὸ διάστημα τοῦτο. Τοῦτο οὐ χρήζει πολλῆς ζητήσεως. Τὸ διάστημα κατὰ τὸν κ. Παυλίδην ἀνέρχεται εἰς 70 μίλια (τί εἶδους μίλια; γερμανικά, ναυτικά κτλ.) ἦτοι 24 παρασάγγας. Τίς ἠρνήθη ὅτι οἱ μῦροι δὲν ἠδύναντο νὰ διανύσωσι 24 παρασάγγας ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἦτοι ὀκτὼ καθ' ἑκάστην; ἀλλ' ὅμως καὶ τίς δύναται ν' ἀρνήσθῃ ὅτι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μόνον 25 στάδια¹ διήνυσαν. Ὁ τῆς «Ἀναβάσεως» ἀριστος ἐκδότης F. Vollbrecht ἐν τῷ Προλόγῳ (Haerwesen der Soeldner bei Xenophon) σελ. 17 διδάσκει ὅτι συνήθως μὲν 5 παρασάγγας τὴν ἡμέραν ἐπορεύοντο, ἀλλ' οὐχ ἥττον καὶ 7 καὶ 8, καὶ αὐτόθι ἐν ὑποσημειώσει ὅτι ἡ ἡμερησία πορεία κατὰ μέσον ὄρον ἀνῆρχετο εἰς 27,75 κλμ. Ἀνὴρ εἰδικὸς ὁ κ. Hirschfeld ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Kelainai-Apameia-Kibotos² ἀποφαίνεται (ἐν σελ. 8) ὅτι ὁ παρασάγγης εἶνε οὐχὶ $\frac{3}{4}$ τοῦ γεωγραφικοῦ μιλίου, ὡς ὁ κ. Παυλίδης ἐκ τῆς τοῦ κ. Βρατσάνου ἐκδόσεως τῆς «Ἀναβάσεως» σημειοῦται ἀλλὰ $\frac{3}{5}$ αὐτοῦ καὶ θεωρεῖ ὡς ἀληθὴ τὴν θεωρίαν, καθ' ἣν ἡ τῶν ἀποστάσεων μέτροσις ἐν τῇ «Ἀναβάσει» ἐπὶ τῆς τῶν βρυμάτων καταμετρήσεως στήριζεται (die Distanzen in der Anabasis auf Abschreitung beruhen) καὶ ὅτι αὕτη κατὰ προσέγγισιν ἀναγράφεται, ἐφ' ᾧ πάντοτε καὶ ἡ χρῆσις στρογγύλων ἀριθμῶν περὶ ἀποστάσεων. Πρὸς τοῦτοις σημειωτέον ὅτι παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς νῦν ἐπικρατεῖ ἡ θεωρία, καθ' ἣν ὁ παρασάγγης, αὐτὸς ὁ τῶν νῦν Περσῶν فرسخ fersekh ἢ farsakh οὐδόλως ἦτο ὁρισμένον μέτρον ἀποστάσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ὥριζεν, ὡς σήμερον ἡ ὥρα, τὸν χρόνον, ὅστις ἐχρειάζετο πρὸς μέτροσιν δεδομένης χώρας. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ἡ ὥρα αὕτη παρήλλασσε πολὺ ἀναλόγως τῆς ὑποτιμώσεως τοῦ ἐδάφους· διότι δύναται τις νὰ διανύσῃ διάστημα ἐντὸς μιᾶς ὥρας π.χ. μετίζον, ἐὰν ἡ ὁδὸς εἶνε ὁδοποιημένη, ἀλλ' οὔτε τὸ τέταρτον ἐὰν εἶνε ἀνάντης καὶ ἀνώμαλος. Περὶ παρασάγγου τοῦ λόγου ὄντος ἀναφέρομεν ἐνταῦθα καὶ τὴν γνώμην τοῦ Λεξικογράφου Wanicek, ὅστις ἐν τῷ φυλλάδιῳ αὐτοῦ τῷ φέροντι ἐπιγραφὴν «αἱ Ἑναὶ λέξεις ἐν τῇ ἑλληνίδι καὶ τῇ λατινίδι» (Λειψία 1878) ἐν λέξει σημειοῦται πρὸς ἄλλους «ὅτι ὁ παρασάγγης εἶνε ἀνάλογος τῆς διαστάσεως τῆς ὁδοῦ (Beschaffenheit des Weges) καὶ

1) Λιβαδινὸν οὐκ ἔχμεν.

2) Ἐχομεν Στεφάνον τοῦ Βυζαντίου ἔκδοσιν ἀρίστην τοῦ Meinecke κατὰ πλαγίαν πώσιν· ἐν ἄλλοις ἄρθροις ἀπαντᾷ μόνον τὸ ἔθν. Κόλχοι. Ὁρα σελ. 117, 216, 457, 64, 661 κλ. Χώρα δὲ τῶν Κόλχων ν λέγεται καὶ οὐχὶ τῶν Κόλχιδων, ὅπερ ἕτερον σημαίνει. Προσέτι λέγεται καὶ Κόλχες καὶ Κόλχες καὶ γὰρ παρὰ τίσι. Βλέπε ἐν Λεξικ.

1) 40 στάδια=1 γεωγρ. μίλιον. Ἐν στάδιον=184 μ.

2) Ἐν Βερολίῳ 1875. Ἡ σημείωσις παρὰ Vollbrecht.

ὅτι ἐν ταῖς ὁρειναῖς χώραις εἶνε κατὰ 1)4 μικρότερος ἢ ἐν ταῖς ἐπιπέδοις». Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἀντιστρέφοντες τοὺς ὅρους, ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Παυλίδου διατεινόμεθα ὅτι ὁ Ξενοφῶν σὺν τοῖς ἑαυτοῦ ἦτο δυνατόν νὰ διανύσῃ ἀπὸ τῆς Τραπεζοῦντος μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς καὶ κατ' ἄλλους, ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ δευχθήσεται, Ξενοφωντείου Κερασσοῦντος ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἦτοι ἐν μείζονι περιόδῳ χρόνου, ὀλιγωτέραν ἀπόστασιν εἴτε δι' ἀνάγκην τινὰ εἴτε διὰ προμηθείας εἴτε διὰ κακοκαιρίαν κτλ. κτλ., ὡς καὶ ἐν τῇ παραγράφῳ περὶ τῆς ἡμερησίας παρὰ Ξενοφῶντι πορείας ὁ Vollbrecht ἀναπτύσσει, καὶ εἰκότως.

Θ') Ὁ κ. Παυλίδης ὁρθῶς ποιῶν διορθοῖ τὴν γνώμην τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου Π. Τριανταφυλλίδου, καθ' ἣν ἡ Φαρνακεία ἀνέλαβε τὸ ὄνομα Κερασσοῦς περὶ τὰ τέλη τῆς 7ης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἀφ' οὗ Κερασσοῦντος παρῆν καὶ ἐν τῇ Γ' Οἰκουμένηκῃ συνόδῳ. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐπισυνημμένῳ καταλόγῳ καὶ αὐτὸς ἐν τισὶν ἀμαρτάνει. Ἄλλοις ἀφιέμεθα τὴν συμπλήρωσιν ἢ διόρθωσιν τοῦ μέρους τούτου, διότι καιρὸν δὲν ἔχομεν νῦν νὰ ἀνικνεύμεν τὰ χαρτῖα ἡμῶν καὶ ἀποσημειώματα πρὸς τοῦτο.

Ι') Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Παυλίδου παράταξις χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ἀντιγραφή αὐτῶν οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπαγωγόν, οὐδὲ ἐξαντλεῖ τὸ ζήτημα ἄνευ κριτικῆς τῶν πηγῶν ἐρεύνης καὶ διὴ π λ ε ι ὀ ν ω ν π η γ ὤ ν, ἐφ' αἷς ἀσμενίζει ὁ κ. Παυλίδης· ἀλλὰ συνομολογήσει ἡμῖν ὅτι καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων τὰς πηγὰς δὲν παρέθηκεν ὅλας· μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα γεύματος χάριν Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου π. χ. ὅστις ποιεῖται μνησίαν τῆς Κερασσοῦντος ἐν ΙΔ', 30 κτλ. Κατὰ μέρος ἐῶμεν τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς.

ΙΑ') Νῦν ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ δώμεν λόγον πόθεν ἠρυσάμεθα τὴν πληροφορίαν ἡμῶν, ἣν ἐν τῇ μονοστίχῳ ὑποσημειώσῃ τῇ τὴν ἀφορμὴν τῶν γραφομένων τούτων παρασχούσῃ ἐξηνέγκομεν ὅτι ἐκ τῶν δ' ὕ ο ὁ μωνύμων πόλεων ἢ πρὸς Α εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος. Τοῦτο ἐξετάσομεν ἐν ἀμέσῳ προδεχεῖ ἀρθρῷ ἵνα ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου ἀπαλλαγέντες καὶ τὸ δίκαιον καὶ ὀρθὸν στηρίζοντες τραπώμεν ἐπὶ τὰς ἐργασίας ἡμῶν. Ὁ κ. Παυλίδης ἔγραψεν ὅτι ἡ π α τ ἡ θ η μ ε ν (1) ἄτε ἀρυσάμενοι τὴν γνώμην ταύτην ἐκ τῶν τοῦ Τριανταφυλλίδου «Ποντικῶν». Ἐλπίζομεν ὅτι ὁ κ. Παυλίδης θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἐν Καισαρείᾳ γράφοντες τὴν Π ε ρ ι Εὐ ξ ε ῖ ν ο υ διατριβὴν ἡμῶν δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πρὸς ἄλλοις καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν τόπῳ, ἐνθα οὐδὲ σταλαγμὸς βιβλιοθήκης, ὅτι δὲ κεκτημένοι τὸ βιβλίον ἐνταῦθα διὰ τοιοῦτο μικροῦ λόγου ἄξιον πρᾶγμα οὐτ' ἔτι ἐφυλλομετρήσαμεν. Ἴνα δὲ μὴ ἐν ἀγωνίᾳ αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀναγνώστας κρατῶμεν ἐκ τῶν προτέρων λέγομεν ὅτι τὴν σημειώσιν ἐκείνην ἠρυσάμεθα ἐκ μελετῶν ἡμῶν καὶ διὴ ἐκ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ τοῦ Kiepert, ὃν καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἡμῶν ἄλλοτε ἐν ὄψει εἰχομεν. Μετὰ τὴν ἀ κ ρ ι β ε σ τ ἱ τ η ν τὴν χωρίων καὶ τῶν σημειώσεων παράθεσιν, ἣν ἐν ὀλίγοις καὶ τοῖς κυριωδεστάτοις ἐν ἐπομένῳ ἀρθρῷ δίδω δημοσιεύσομεν, καθ' ἣν δεῖξομεν ὅτι ἡ π ρ ὸ ς Ἀ ν α τ ο λ ἱ ς εἶνε ἡ παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος μνημονευομένη ὁ κ. Παυλίδης συνομο-

λογήσει ὡς εὐθὺς καὶ εἰλικρινῆς τὴν ἥτταν καὶ τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ· διότι «ἀμαρτία ὁμολογουμένη ἐλάσσων γίνεται» κατὰ τὸν Χρυσόστομον, «ἀγαθὸν δὲ καί τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐπανάγεσθαι διὰ μετανοίας» κατὰ τὸν Κλήμεντα.

Ἐγράφομεν ἐν Εἰρηοκρήνῃ, τῇ 14)26 Ἰανουαρίου 1893.

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ.

Η ΦΙΛΟΜΗΛΑ.

Ἦτο ἔαρος νύξ ἀμβροσία καὶ δροσοζέφυρος, νύξ ἡδεῖα, καθ' ἣν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐστεμμένοι δι' ἰδίων ἕκαστος καλλονῶν, μειδιῶντες καὶ οἰονεῖ μεμαγευμένοι, ἀτενίζουσιν ἀλλήλους, νύξ ἀγία, καθ' ἣν ὁ ἐνθουσιῶν ποιητής, φεύγων τοῦ ὕπνου τὸν γνοφῶδη λήθαργον, ὑπὸ τῶν κλώνας ἀειθαλοῦς δάφνης μορμύρει γλυκεῖαν ῥοδὴν πρὸς τὸν Ὑπέρτατον τῶν καλλονῶν Δοτῆρα, τὸ ἔωτον τοῦ ιδεώδους κάλλους, τὴν ἀείρουσαν τῆς ιδέας πηγὴν.

Ἐκεῖ ᾤηλά, πολὺ ᾤηλά, μέσ' τὸ βαθὺ σκοτάδι,
λαμποκοποῦν μὲ ἄλγος φῶς τοῦ Πλάστου τὰ φανάρια
καὶ ἡ ἀκτὴνὰ τοὺς κυλᾶ κάτω 'ς τὴν γῆ ἴσ' ἄν χάδι
πάνω 'ς τὰ κρίνα τὰ χλωμά, 'ς τὰ πράσινα χορτάρια.

Μέσα 'ς τὸν ὕπνον τὸν βαθύ, 'ς τὴν σιγαλὴν ἐκείνην
θαρρεῖς ἡ φύσις ὄνειρο ἀνθοστεμμένο βλέπει·
θαρρεῖς ὁ Πλάστης τὴν δροσὴν ἀπὸ ᾤηλά τὴν χύνει,
μὲ τὴ λευκὴ φτεροῦγά Του νομίζει πῶς τὴν σκέπει.

Ὁνειρο βλέπει!.. Ἄρά γε τί νῆσαι τὸνειρό της;
σώπαινε, κῦμα, μὴ λαλεῖς, μὴ σπάνεις 'ς τὸ λιθάρι...
ἄχ! βλέπει τὸν Παράδειστο 'ς τὸν ὕπνον τὸν γλυκὸ της
γι' αὐτὸ ἔχει τὸ χαμόγελο, γι' αὐτὸ ἔχει τὴν χάρι.

Πάνω της ρίχτε τὴν νυχτὶνὰ βλέμμα φωτολουσμένο
καὶ σκέπαζε τὴν, Πλαστοργεῖ, μὲ τ' ἄγιο φτερό Σου·
φύσι, κοιμοῦ ὕπνον γλυκὸ καὶ δροσορραντισμένο
καὶ βλέπε τὸν Παράδειστο γιὰ πάντα 'ς τ' ὄνειρό σου!

Φεύγουσα ἐπίσης τὴν ζοφερὰν τοῦ ὕπνου νάρκην, ποθοῦσα ν' ἀπολαύσῃ τὸ μυστηριώδες θέλημα τῆς νυκτὸς καὶ ν' ἀτενίσῃ τοὺς φάρους τῆς ιδέας συμπαθῶς μαρμαρύσσοντας εἰς τὰ ὕψη, ἐπλανώμενη βραδύπορος εἰς τὸ βαθύσκοιον ἄλσος ἐνθα, ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν νυκτίων ἀέρων, ἡ πετελέα, προσκύπτουσα, ἡσπάζετο τὴν κόμην τοῦ σχοίνου τοῦ φυλλάζοντος.

Πέραν τοῦ λάλου ρύακος τὸν φλοίσβον ἀπῆχει βραδέως ἐγγύς που κεκρυμμένη ἡ σκιώδης Νύμφη Ἡχώ. Ἄλλ' ὅπου βαθύτερος ἀπέβαινε τοῦ εὐδένδρου ἄλσους ὁ ζόφος, ὅπου πυκνότεροι οἱ κλώνες περιεπτύσσοντο ἀλλήλους, ὑπ' αὐτοὺς ἐστεγασμένη ἐμινύρετο ἡ μελιχρὰ φιλομήλα, ἡ νυκτὶλαλὸς αἰοδός. Ἔστην σιγῶσιν ἴν' ἀκούσῃ τοῦ ἡδέος αὐτῆς ἤσματος, ὅπερ μαγεύει τὰ ὦτα καὶ δι' αὐτῶν εἰσδύει εἰς τὴν ψυχὴν ὡς μυστηριώδης ἡχώ τοῦ οὐρανοῦ· ἔστην ἀναμμένουσα ὅπως